

Nils Georg
Leirset
Tromsdalsvegen
490,
7657 Verdal

Tlf: 92 60 23 93
E-post: nilsgleirset@gmail.com
Foretaksregisteret NO 970417966 MVA

Verdal kommune
v/ Rådmannen
7650 Verdal

Deres ref.:

Vår ref:NL2020- Verdal kommune1

Verdal den 3. januar 2020

Reguleringsplan Tromsdalen kalkbrudd. Utlagt plan til offentlig ettersyn.

Anmerkninger

Det vises til utlagt plan til offentlig ettersyn, med svarfrist 4. januar 2020. Plana med nesten likt saksframlegg var også på høring sommeren 2018 og undertegnede skrev da en omfattende uttalelse datert 29. august 2018 (Vedlegg 1). Denne uttalelsen gjennomgår saken grundig fra vår side, og omfatter dessuten vurderinger og krav fra vår advokat. Bakerst i brevet er også inkludert våre anmerkninger/ vår protest til Kommunedelplan Tromsdalen i 2013 (KDP 2013) med tilhørende konsekvensutredninger, datert 24. januar 2013. Vi krever at både Vedlegg1 og herværende brev følger saken videre. Våre viktigste krav i Vedlegg1 har kommunen enda ikke etterkommet. Det gjelder krav til utredning av følgende punkter:

- *Dagens behov for utvidet dagbrudd og deponiareal i Tromsdalen må utredes og dokumenteres bedre.*
- *Det framtidige markedet for Tromsdalskalken, forutsatt ivaretagelse av CO2 fra brenning av kalkstein. Dette både i et 20 årig, og i et 100 årig perspektiv.*

Gjennom hele planprosessen fra starten i 2010 har ressursene som gjenstår for uttak i dagens regulerte brudd, som regulert i 2003, og justert i 2007 (Vedlegg 2), ikke vært gjennomgått og diskutert på brukbar måte, verken i Konsekvensutredningene 2011-2013 eller i annet saksframlegg. Sammen med at det heller ikke er foretatt en uhildet vurdering av framtidig marked, er det hele ytterst alvorlig. Manglene undergraver hele planprosessen, inklusive framlagt forslag til plan. Framlagt planforslag er i hovedsak en politisk konstruert plan som ikke har tilstrekkelig kontakt med virkelighetens verden anno 2020.

Kommunen har videre unnlatt å gjøre følgende:

- *Gi et anslag over type og mengde avfall, reststoffer, utslipp og forurensing som vil produseres i bygge-og driftsfasen. Foreslått regulert bruddkant mot sør/øst ligger godt inne på arealet for grønnstein. Uttak av grønnstein må utredes med hensyn på konsekvenser.*
- *Beskrive nåværende miljøtilstand. Det må gis en oversikt over hvordan miljøet antas å utvikle seg hvis tiltaket ikke gjennomføres*
- *Klarlegge bedre direkte og indirekte klimagassutslipp. Klimagassutslipp fra brenning av kalkstein fra Tromsdalen må klarlegges i mengde, og med sannsynlige rensetiltak.*

Mengden kalk som reelt vil bli tatt ut fra Tromsdalen kan ikke påvirkes av flertallsvedtak i Verdal kommunestyre, samme hvor mange tusen dekar av Tromsdalen som legges ut til åpne brudd. Ikke skjønner vi forresten bakgrunnen for den tydelige agendaen over mange 10-år med å «pushe» på denne kalkutvinninga. Blir det virkelig mer penger i kommunekassa, og/ eller bedre forhold for innbyggerne av det?

I Vedlegg1, pkt 3. *Tidligere planer i Tromsdalen*, er utført en beregning av gjenværende kalkstein i det allerede regulerte bruddet (reguleringsplan, se Vedlegg2). Mengde gjenstående kalkstein pr 1.jan 2018 var 66,8 Mt (millioner tonn). Uttaket for 2018 var 1,424 Mt (kilde: Norske Utslipp). For året 2019 har en enda ikke sikre tall, men i henhold til daglig leder Geir Olav Jensen sies det å bli vel 1,3 Mt, inklusive vel 0,1 Mt finstoff som legges i lager-dunge. Det betyr at gjenstående mengde kalk pr 1.jan 2020 i det regulerte bruddet (Vedlegg2) er ca 64 Mt. Forutsatt videre gjennomsnittlig uttak på 1,5 Mt/ år holder det i 43 år fra i dag, dvs til 1.jan 2063.

Scandiaconsult utarbeidet en rapport: Kalkbrudd i Tromsdalen. Konsekvensutredning, datert september 2002. Denne rapporten var underlaget for behandling av reguleringsplan i 2003. Her framgår under pkt 3.6.2 på side 19. « *Levetida for et utvidet brudd er anslått til ca 60 år*». I 2002 ble det altså stipulert at det bruddet som ble regulert i 2003 ville ha levetid fram til ca 2062. Det samsvarer jo utrolig bra med faktiske forhold inntil nå, og omtalte beregning fra 2018 i Vedlegg 1.

Eksisterende bruddområde (Vedlegg 2) gir også muligheter for kurante omreguleringer som muliggjør større uttak av kalk. Det regulerte sentrale industriarealet ca 140 dekar brukes til opplagring av finstoff fra produksjonen, samt til tomt for knuse og sorteringsanlegg. Etter som vi forstår vil bedriften redusere og etter hvert fjerne opplagret finstoff fra produksjonen. Også knuse og sorteringsanlegget vil flyttes når ny transportløsning til Verdal havn er etablert. Kalksteinskvaliteten i undergrunnen er helt grei for sementproduksjon eller lignende. Dersom industriarealet omreguleres til dagbrudd vil det muliggjøre uttak av omkring 41Mt kalkstein ekstra ned til kote 100. Dersom det sammenhengende store bruddet som da etableres brytes dypere, f.eks. ned til kote 50 (som var nivået i øvre ende for tunell/ transportbånd skissert ca 2012), kan en ta ut enda 25 Mt utover dette. Forutsatt et gjennomsnittlig uttaksnivå på 1,5 Mt/år vil det til sammen holde 44 år. Det betyr at total varighet for dagens bruddområde, uten noen ny regulering på utsida, vil bli 43 + 44 = 87 år. Det er også nærliggende å rette opp den ujevne bruddkanten mot øst slik at 85-90 dekar ekstra omreguleres til dagbrudd. Dette vil muliggjøre uttak av ytterligere ca 50 Mt kalkstein ned til kote 50. Det vil gi en total levetid på 120 år, dvs fram til 2140, forutsatt gjennomsnittlig uttak 1,5 Mt/ år.

Konklusjonen er derfor at ny regulering pr 2020 ikke er nødvendig.

Kommunedelplanen (KDP 2013) krever en vedtatt reguleringsplan for at angitt arealbruk skal være rettslig bindende. KDP 2013 er et foreløpig, men ikke endelig vedtak om arealbruken. Saksbehandlingen og vedtak for KDP 2013 kan ikke påklages før regulering er vedtatt. Dette har ingen mening dersom politikerne anno 2020 ikke står helt fritt til å stemme ja/ eller nei til regulering, uavhengig av vedtaket i 2013. Saken er selvsagt også krevende for politikerne,

mellom anna med en dokumentmengde på over 1000 sider. En ide kunne kanskje være å innkalle strategi- og ide-makeren selv Rudolf Holmvik, som fikk med seg sentrale politikere om saken ca 2007, jfr gjennomgang i Vedlegg 1. Ville han ha gjort det samme i dag som han gjorde da? Hva er hans råd nå til mulig løsning? Så vidt vites er han en oppegående pensjonist, og han burde kunne leies inn for noen timer til et møte/ en diskusjon med sentrale politikere nå 12-13 år senere.

Dersom politikerne stemmer imot regulering, vil arealbruken etter KDP 2013 ikke la seg gjennomføre. Brudd-aktiviteten må da videre holde seg innenfor grensene for nåværende reguleringsplan fra 2003/2007 (Vedlegg 2)

Ja, eller nei kan altså politikerne fritt stemme, men om det er fritt fram for å endre innholdet i reguleringsplan i forhold til vedtaket i 2013 trodde ikke vi. Vi har forholdt oss til at avklaringer i KDP 2013 omkring oppstyking av dagbruddet i etapper og forvaltning av dette, var bindende for reguleringsplanen. For oss har KDP 2013 med avklaringer som ble gjort her, vært selve grunnlaget for de alvorlige avgjørelsene vi har måttet ta vedrørende gården. Dette med å inngå betinget 99 års leieavtale med Verdalskalk. Betingelsen i avtalen er som sagt at reguleringsplan blir vedtatt. Blir reguleringsplan ikke vedtatt, har vi også avtalt hva som skjer. Dersom politikerne da ikke pånytt skulle finne på å sette gården i enda verre situasjon, der den omringes av planlagte dagbrudd (vårt krav: ingen utvidelse av dagens brudd i retning sør og vest!), kan andre løsninger være akseptable for oss.

Et alvorlig aspekt for oss er at vi de senere år har fått en forsterka bekymring om den generelle utviklingen av markedet for kalk fra Tromsdalen. Senest ved møter og informasjon fra bedriften nå i høst hører vi at totaluttaket fortsatt ligger på bare vel 1,3 Mt/ år, inklusive vel 100 tusen tonn finmasse som foreløpig ikke er salgbar og dermed blir liggende på lager i bruddet. Det er også uttalt at uttaket for året 2020 trolig vil bli på samme nivå.

Verdalskalk starta den formelle prosessen med Reguleringsplan i februar 2015. I november 2015 fikk vi prognoser fra Norcem v/ direktør Per Brevik om at uttaket til dem i 2018/ 2020 ville bli 0,8- 1 Mt/ år. Det faktisk oppnådde er imidlertid bare rundt 0,3 Mt/år. Norcem sine prognoser var medvirkende årsak til at vi inngikk avtale i 2016. Det er svært vanskelig å si hvordan uttaksnivå utvikler seg framover, når heller ikke bedriftene selv klarer å forutsi noenlunde hva utviklinga blir. Her er Verdalskalk sin volumprognose som framgår på side 23 i Planbeskrivelsen, framstilt av Multiconsult. Dette sammenligna med reelle tall for årlige uttak, tatt fra Verdalskalk sin årlige rapportering til Fylkesmannen, eller fra «Norske Utslipp».

	2017	2018	2019	2020
Prognose Verdalskalk fra 2016 i Mt	1,7-1,8	1,9-2,0	2,3-2,4	2,3-2,4
Virkelig uttak i Mt	1,487	1,424	Ca 1,3	Ca 1,3

Kanskje kan det ut fra dette være grunn til å tvile på at Verdalskalk oppnår et totaluttak på 3,0-4,0 Mt i 2027, slik samme prognose forteller? Da blir selvsagt Verdal kommunes egne prognoser, som de rutinemessig gjentar, om et svimlende høyt totaluttak på hele 10 Mt/år nærmest som en bisarr fantasi. Dette tallet var jo det som måtte til imidlertid for at regnestykket sånn omtrent skulle gå opp. Vi tenker da på angitt totalmengde kalkstein for de planlagte bruddene, og ønsket varighet 100 år for KDP 2013.

Faktum pr nå, med de uttaksmengder som er registrert senere år, er at framlagt reguleringsforslag vil holde over 900 år. Det burde sikre verdensrekorden i langsiktig, og unødvendig, planlegging.

Som vi har forklart flere ganger, f.eks. i Vedlegg1, hadde vi ikke særlig med valg om inngåelse av avtale med Verdalskalk. Dette fordi alternativene, bortsett fra 0-alternativet, klart ville vært enda verre for oss. Vi var klar over det tvilsomme grunnlaget for KDP 2013, men vi måtte forutsette at kommunen i tilfelle ville korrigere «vanviddet» senest under behandlingen av reguleringsplan.

Avtalen med Verdalskalk gir oss sikre årlige inntekter så lenge aktiviteten deres består. Risikoen er eventuelle dramatiske endringer i markedet for kalk. For eksempel en kraftig reaksjon på grunn av nye krav om fjerning av klimagassutslipp for denne særdeles klimaintensive industrien. Andre risikoer er framtidige politiske holdningsendringer til aktiviteten lokalt. Totalt anser vi usikkerhetsaspektet som betydelig. StudConsult AS laga i 2012 en rapport (Vedlegg 3) for Tromsdalens venner som konkluderte med at det var store usikkerheter for kalkindustrien framover. Rapporten ble kritisert av saksbehandler Thomas Møller i saksframlegget for KDP 2013, trolig etter samtaler med Verdalskalk. Nå ved årsskiftet 2019/ 2020 framtrer det som klart at det var StudConsult som hadde mest rett i 2012, og ikke to-spannet Verdal kommune/ Verdalskalk.

Vi har tidligere påpekt Verdal kommunes totalansvar, helt fra oppstartning av forarbeider i 2006/ 2007, gjennomføring av KDP 2013 fra 2010 av, samt behandlingen og eventuelt vedtak for denne enorme reguleringsplana. Blir regulering vedtatt, vil det medføre at vår avtale med Verdalskalk inngått i desember 2016 slår inn raskt og tydelig. Da vil gården og omgivelsene ødelegges på grunn av økt uttak av kalkstein. Gjenytelsen for dette store tapet er tilhørende avtalte inntekter over lang tid for oss. Dersom det om en del år derimot skulle skje at kalkindustrien i Verdal kollapser, enten på grunn av ytre markedsforhold, eller på grunn av endra lokale politiske føringer, vil det bli krise. I tilfelle vil vi nok ta initiativ til en diskusjon med Verdal kommune og/eller staten omkring mulig dekning av tapte inntekter/ påførte kostnader i den sammenhengen. Dette fordi vi etter at KDP 2013 ble vedtatt ikke har kunnet agere på annen måte enn vi har gjort. Vi mener dermed vi ikke har noe skyld i situasjonen.

Totalansvaret for de unødvendige planene, og de opplagt mangelfulle vurderingene av marked/ framtid, kviler da tungt på Verdal kommune.

.....

Nils Georg Leirset

.....

Liv Øverås

Vedlegg 1: Brev *NL 2018 – Verdal kommune1* datert 29.august 2018

Vedlegg 2: Plankart reguleringsplan Tromsdalen kalkbrudd, vedtatt 26.05.2003, og 3.9.2007

Vedlegg 3: StudConsult AS. Vurdering av markedet for kalk, juni 2012